

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Γράφω καλά στο τεστ της Γλώσσας

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

- Ανακεφαλαίωση της θεωρίας με πίνακες και παραδείγματα
- Διαγωνίσματα
- Αναλυτικές απαντήσεις με έμφαση στα δύσκολα σημεία!

Σύμφωνα με τις
νέες διδακτικές
οδηγίες

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Περιεχόμενα

Προλογικό σημείωμα.....	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ο φίλος μας το περιβάλλον	9
ΘΕΩΡΙΑ	9
Ο φίλος μας το δάσος	14
Η φίλη μας η θάλασσα	15
Ο φίλος μας ο άνεμος.....	16
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Η ζωή στην πόλη	17
ΘΕΩΡΙΑ	17
Η γειτονιά της πόλης	21
Πόλη και πολιτισμός. Πόλη και διασκέδαση	22
Διαδρομές στην πόλη. Υπόγειες διαδρομές	23
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 Τα ζώα που ζουν κοντά τους	24
ΘΕΩΡΙΑ	24
Ιστορίες με ζώα	29
Τα χαρακτηριστικά τα ζώων. Αγάπες... με ουρά	30
Τα ζώα της εξοχής	31
ΕΝΟΤΗΤΑ 6 Οι φίλοι μας, οι φίλες μας	32
ΘΕΩΡΙΑ	32
Φίλοι από άλλες χώρες	37
Ιστορίες με φίλους	38
Οι φίλοι τραγουδάνε – Οι φίλοι γιορτάζουν	39
ΕΝΟΤΗΤΑ 7 Μουσική	40
ΘΕΩΡΙΑ	40
Εγώ σε συναυλία;	45
Μουσικά όργανα	46
Τραγούδια και σίχτοι – Μουσική και άλλες τέχνες	47
ΕΝΟΤΗΤΑ 9 Βιβλία – Βιβλιοθήκες	48
ΘΕΩΡΙΑ	48
Ο μαγικός κόσμος των βιβλίων (Ποιοι είναι οι συγγραφείς;)	53
Βιβλιοθήκες	54
Σκυταλοδρομία ανάγνωσης – Ανασκαφές στα τυφλά	55

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 Μυστήρια – Επιστημονική φαντασία	56
ΘΕΩΡΙΑ	56
Επιστημονική φαντασία	60
Χαμένοι πολιτισμοί. Ανεξήγητα φαινόμενα	61
Η μηχανή του χρόνου	62
ΕΝΟΤΗΤΑ 11 Παιχνίδια	63
ΘΕΩΡΙΑ	63
Παραδοσιακά παιχνίδια	70
Επιτραπέζια παιχνίδια. Ηλεκτρονικά παιχνίδια	71
Πνευματικά παιχνίδια	72
ΕΝΟΤΗΤΑ 13 Κατασκευές	73
ΘΕΩΡΙΑ	73
Κατασκευές της φύσης	77
Κατασκευές των ανθρώπων	78
Μαθηματικές κατασκευές	79
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 Τηλεόραση	80
ΘΕΩΡΙΑ	80
Τα θετικά... και τα αρνητικά	83
Τηλεόραση και διαφήμιση	84
Προγράμματα τηλεόρασης	85
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 Αθλήματα – Σπορ	86
ΘΕΩΡΙΑ	86
Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα	91
Σύγχρονος αθλητισμός	92
Και τα παιδιά αθλούνται	93
ΕΝΟΤΗΤΑ 17 Ταξίδια στο διάστημα	94
ΘΕΩΡΙΑ	94
Ο άνθρωπος στο διάστημα	97
Τι βλέπουμε από το διάστημα	98
Φανταστικά ταξίδια στο διάστημα	99
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ στις ασκήσεις	101

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ο φίλος μας το περιβάλλον

Για να γράψεις καλά στο επαναληπτικό τεστ πρέπει να διαβάσεις και να θυμηθείς:

Οι χρόνοι των ρημάτων

Οι τύποι του ρήματος που φανερώνουν **πότε** γίνεται μια ενέργεια λέγονται **χρόνοι**.

Η σημασία των χρόνων (στην οριστική έγκλιση)

Παροντικοί χρόνοι

Ενεστώτας

Φανερώνει κάτι που γίνεται τώρα, συνέχεια ή επαναλαμβανόμενα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Δεν μπορώ τώρα, γιατί **διαβάζω**.

Διαβάζει εδώ και μια ώρα.

Διαβάζω πάντα όταν γυρίζω από το σχολείο.

(εγώ)	διαβάζω
(εσύ)	διαβάζεις
(αυτός)	διαβάζει
(εμείς)	διαβάζουμε
(εσείς)	διαβάζετε
(αυτοί)	διαβάζουν

Παρακείμενος

Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν και είναι πια τελειωμένο την ώρα που μιλάμε.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έχω διαβάσει τα μαθήματά μου, από χθες.

(εγώ)	έχω	διαβάσει
(εσύ)	έχεις	διαβάσει
(αυτός)	έχει	διαβάσει
(εμείς)	έχουμε	διαβάσει
(εσείς)	έχετε	διαβάσει
(αυτοί)	έχουν	διαβάσει

Παρελθοντικοί χρόνοι

😊 Παρατατικός

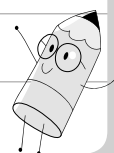
Φανερώνει κάτι που γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά ή με επανάληψη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Όταν ήμουν μικρότερος, **διάβαζα** περισσότερο.

Κάθε βράδυ ο μπαμπάς μας **διάβαζε** παραμύθια.

(εγώ)	διάβαζα
(εσύ)	διάβαζες
(αυτός)	διάβαζε
(εμείς)	διαβάζαμε
(εσείς)	διαβάζατε
(αυτοί)	διάβαζαν

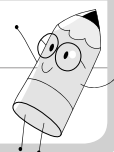
😊 Αόριστος

Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν (μία φορά).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Μόλις **διάβασε** την αγγελία, έμεινε με το στόμα ανοιχτό.

(εγώ)	διάβασα
(εσύ)	διάβασες
(αυτός)	διάβασε
(εμείς)	διαβάσαμε
(εσείς)	διαβάσατε
(αυτοί)	διάβασαν

😊 Υπερσυντέλικος

Φανερώνει κάτι που ήταν τελειωμένο στο παρελθόν, πριν γίνει κάτι άλλο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Είχα διαβάσει, πριν ξεκινήσω να παίζω.

(εγώ)	είχα	διαβάσει
(εσύ)	είχες	διαβάσει
(αυτός)	είχε	διαβάσει
(εμείς)	είχαμε	διαβάσει
(εσείς)	είχατε	διαβάσει
(αυτοί)	είχαν	διαβάσει

Μελλοντικοί χρόνοι

☺ **Εξακολουθητικός μέλλοντας**

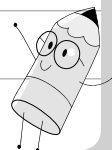
Φανερώνει κάτι που θα γίνεται με αδιάκοπη συνέχεια ή με επανάληψη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Θα διαβάζω όλο το βράδυ για να προλάβω.

Αποδώ και πέρα, **θα διαβάζω** περισσότερο.

(εγώ)	θα διαβάζω
(εσύ)	θα διαβάζεις
(αυτός)	θα διαβάζει
(εμείς)	θα διαβάζουμε
(εσείς)	θα διαβάζετε
(αυτοί)	θα διαβάζουν

☺ **Συνοπτικός ή στιγμιαίος μέλλοντας**

Φανερώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον χωρίς συνέχεια ή επανάληψη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Πρώτα **θα διαβάσετε** τους κανόνες κι ύστερα θα ξεκινήσετε.

Θα σας **διαβάσω** τις οδηγίες μόνο μία φορά.

(εγώ)	θα διαβάσω
(εσύ)	θα διαβάσεις
(αυτός)	θα διαβάσει
(εμείς)	θα διαβάσουμε
(εσείς)	θα διαβάσετε
(αυτοί)	θα διαβάσουν

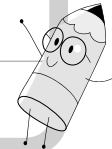

☺ **Συντελεσμένος μέλλοντας**

Φανερώνει κάτι που θα είναι τελειωμένο στο μέλλον, αφού πρώτα γίνει κάτι άλλο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

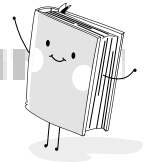
Όταν έρθεις, **θα έχω διαβάσει** τα μαθήματά μου.

(εγώ)	θα έχω διαβάσει
(εσύ)	θα έχεις διαβάσει
(αυτός)	θα έχει διαβάσει
(εμείς)	θα έχουμε διαβάσει
(εσείς)	θα έχετε διαβάσει
(αυτοί)	θα έχουν διαβάσει

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ – ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

☺ Τα συνθετικά **οικο-**, **λαθρα-**, **τηλε-**

Τα συνθετικά **οικο-**, **λάθρα-**, **τηλε-** προέρχονται από τα αρχαία ελληνικά. Χρησιμοποιούνται όμως ως συνθετικό σε λέξεις της νεοελληνικής. Γι' αυτό είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε τη σημασία τους, για να μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε σωστά.

- **οικο-**: το σχετικό με την οικία, το σπίτι.
οικοδόμος, οικολόγος, οικόπεδο, οικοσύστημα, οικονομία, οικογένεια
- **λαθρα-**: όχι με νόμιμο τρόπο, παράνομα.
λαθροθήρας, λαθραναγνώστης, λαθρεμπόριο, λαθρεπιβάτης, λαθραλιεία
- **τηλε-**: από μακριά.
τηλεθεατής, τηλεκάρτα, τηλέφωνο, τηλεόραση, τηλεχειριστήριο, τηλεοπτικός, τηλεσκηνοθέτης

☺ **Είμαστε ή ήμαστε;**

- Το **είμαστε** είναι α' πρόσωπο πληθυντικού αριθμού του **ενεστώτα** του ρήματος *είμαι* και μιλάει για το **τώρα** (παρόν).
- Το **ήμαστε** είναι α' πρόσωπο πληθυντικού αριθμού του **παρατατικού** και μιλάει για το παρελθόν.

- ➔ Αν μιλάμε για το **παρόν**, βάζουμε **ει-** (*είμαστε*).
- ➔ Αν μιλάμε για το παρελθόν, βάζουμε **η-** (*ήμαστε*).

☺ **Οι λέξεις του ρήματος βάλλω**

- Το ρήμα **βάλλω** και τα ρήματα που έχουν ως συνθετικό το ρήμα *βάλλω* (π.χ. *επιβάλλω*) γράφονται με **2 λ** όταν είναι:
 - Στον ενεστώτα, τον παρατατικό και τον εξακολουθητικό μέλλοντα.
 - Σε όλους τους άλλους χρόνους γράφονται με **1 λ**.
 - Με **1 λ** γράφονται και τα παράγωγα ονόματα, ουσιαστικά και επίθετα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

επιβάλλω – επιβολή, αναβάλλω – αναβολή, προσβάλλω – προσβολή
Εξαιρείται η λέξη **περιβάλλον**.

Αν δε θυμηθείς όσα είπαμε παραπάνω, για να μην κάνεις λάθος, αρκεί να σκεφτείς:

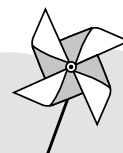
- Αν το ρήμα μιλάει για κάτι που γίνεται συνέχεια, τότε γράφεται με **2 λ**.
- Αν μιλάει για κάτι που γίνεται για μία φορά, τότε γράφεται με **1 λ**.

συνέχεια **2 λ**

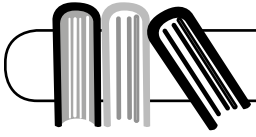
1 φορά **1 λ**

ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- θροΐζω, άνοιξη, φύλλα, φθινοπωρινός, -ή, -ό, ρυάκι, χειμώνας, νιώθω, δειλινό, σκαντζόχοιρος, φαγητό, αφύσικος, -η, -ο
- οικολογικός, -ή, -ό, διαρροή, επιστήμονας, μολύνω, πετρέλαιο, δεξαμενόπλοιο, πετρελαιοκηλίδα, ρυπαίνω, περιβάλλον, κινητοποίηση, τοίχωμα
- αντικρίζω, ανεμόμυλος, αυθόρμητα, εργόχειρο, βράδυ, προσαρμόζω, κακοκαιρία, πατροπαράδοτος, επένδυση, πολυδάπανος, -η, -ο, ιστιοφόρο

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Η ζωή στην πόλη

Για να γράφεις καλά στο επαναληπτικό τεστ πρέπει να διαβάσεις και να θυμηθείς:

1 Οι εγκλίσεις του ρήματος – Πώς τις ξεχωρίζουμε

Οι μορφές που μπορούμε να δώσουμε στο ρήμα ανάλογα με το πώς θέλουμε να παρουσιάσουμε αυτό που δηλώνει το ρήμα λέγονται **εγκλίσεις**. Οι τρόποι αυτοί, οι εγκλίσεις, είναι τρεις: η **οριστική**, η **υποτακτική** και η **προστακτική**.

Η **οριστική** φανερώνει κάτι βέβαιο και πραγματικό. Παίρνει άρνηση δε(v).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ *Το Σάββατο θα πάω μια εκδρομή.
Τελικά δε θα πάμε στο θέατρο.*

Η **υποτακτική** φανερώνει κάτι που θέλουμε ή περιμένουμε να γίνει. Παίρνει άρνηση μη(v).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ *Ας ξεκουραστούμε λίγο. Είναι ώρα να ξεκουραστούμε.
Ας μην κάνουμε αρνητικές σκέψεις.*

Η **προστακτική** φανερώνει προσταγή, επιθυμία, ευχή. Έχει **μόνο** β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο.

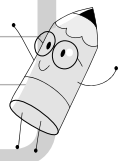
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ *Κοίταξέ με. Βοήθησέ με, σε παρακαλώ.*

2 Επίθετα σε -ης, -ης, -ες

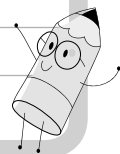
Το αρσενικό και το θηλυκό κλίνονται **με τον ίδιο τρόπο**.

Η **γενική** του ενικού και του πληθυντικού έχουν τον ίδιο τύπο και στα τρία γένη:
γεν. ενικού -ους γεν. πληθυντικού -ων

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ενικός αριθμός			
Ονομαστική	ο δημοφιλής	η δημοφιλής	το δημοφιλές
Γενική	του δημοφιλούς	της δημοφιλούς	του δημοφιλούς
Αιτιατική	τον δημοφιλή	τη δημοφιλή	το δημοφιλές
Κλητική	– δημοφιλή	– δημοφιλή	– δημοφιλές

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική	οι δημοφιλείς	οι δημοφιλείς	τα δημοφιλή
Γενική	των δημοφιλών	των δημοφιλών	των δημοφιλών
Αιτιατική	τους δημοφιλείς	τις δημοφιλείς	τα δημοφιλή
Κλητική	– δημοφιλείς	– δημοφιλείς	– δημοφιλή

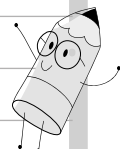

Να θυμάσαι: Όταν χρησιμοποιούμε τα επίθετα *συγγενής* και *ευγενής* ως ουσιαστικά, στη γενική του αρσενικού λέμε: **του συγγενή, του ευγενή.**

3 Θηλυκά ουσιαστικά σε -ος

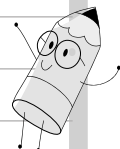
Τα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος έχουν τις ίδιες καταλήξεις με τα αρσενικά σε -ος:

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	η οδός	οι οδοί
Γενική	της οδού	των οδών
Αιτιατική	την οδό	τις οδούς
Κλητική	– (οδέ)	– (οδοί)

Τα **προπαροξύτονα** θηλυκά ουσιαστικά σε -ος κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα, στη γενική του ενικού και στη γενική και αιτιατική του πληθυντικού.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική	η είσοδος	οι εισοδοί
Γενική	της εισόδου	των εισόδων
Αιτιατική	την είσοδο	τις εισόδους
Κλητική	– (είσοδε)	– (είσοδοι)

4 Τα αριθμητικά επίθετα

Τα αριθμητικά επίθετα διακρίνονται σε **απόλυτα**, **τακτικά**, **αναλογικά** και **πολλαπλασιαστικά**.

ΕΙΔΟΣ	ΦΑΝΕΡΩΝΟΥΝ
απόλυτα αριθμητικά	ορισμένο πλήθος (ένα, τρία, δέκα)
τακτικά αριθμητικά	τη θέση που παίρνει κάτι σε μια σειρά (πρώτος, τέταρτος, εικοστός)
πολλαπλασιαστικά αριθμητικά	από πόσα μέρη αποτελείται κάτι και έχουν κατάληξη -πλός, -πλή, -πλό (π.χ. διπλός, τριπλός, τετραπλός)
αναλογικά αριθμητικά	πόσες φορές είναι μεγαλύτερο κάτι από κάποιον άλλο και έχουν κατάληξη -πλάσιος, -πλάσια, -πλάσιο (π.χ. διπλάσιος, τριπλάσιος, δεκαπλάσιος)

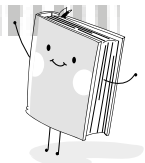
Να θυμάσαι πάντα:

Τα απόλυτα αριθμητικά από το 13 έως το 19 γράφονται με **μία λέξη**.

Τα τακτικά αριθμητικά από το 13 και μετά γράφονται με **δύο λέξεις**.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ – ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1 Οι λέξεις ήχος και οδός ως συνθετικά

■ **Ήχος:** σημαίνει οτιδήποτε ακούει κάποιος.

■ **Οδός:** όταν η λέξη είναι μόνη της σημαίνει τον δρόμο που μένει κάποιος.

Όταν η λέξη οδός είναι συνθετικό, τότε σημαίνει γενικά τον δρόμο ή και την κατεύθυνση.

Οδός (στην αρχή): *οδοδείκτης, οδοκαθαριστής, οδόφραγμα, οδοποιία, οδοστρωτήρας.*

Οδός (στο τέλος): *είσοδος, έξοδος, κάθοδος, άνοδος, σύνοδος, περιοδεία.*

Ήχος (στην αρχή): *ηχογράφηση, ηχοληψία, ηχομόνωση, ηχώχρωμα, ηχορύπανση, ηχοσύστημα.*

Ήχος (στο τέλος): *αντήχηση, εύηχος, απόηχος, κακόηχος, υπέρηχος.*

Γράφω καλά στο τεστ της Γλώσσας

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Με τη σειρά *Γράφω καλά στο τεστ*, η προετοιμασία των μαθητών του Δημοτικού για την επαναληπτική εξέταση ή την εξέταση στο καθημερινό μάθημα της Γλώσσας και των Μαθηματικών γίνεται εύκολα και γρήγορα!

Κάθε βιβλίο ακολουθεί τα μαθήματα του σχολικού εγχειριδίου και βοηθάει τους μαθητές να εμπεδώσουν την ύλη που διδάχτηκαν ελέγχοντας τις γνώσεις τους και καλύπτοντας τα κενά τους.

Συγκεκριμένα, το βιβλίο *Γράφω καλά στο τεστ της Γλώσσας* για τους μαθητές της Ε' Δημοτικού είναι οργανωμένο σε ενότητες και καθεμιά περιλαμβάνει:

- Ανακεφαλαίωση της θεωρίας με αναλυτική παρουσίαση, πίνακες κλίσης και εύστοχα παραδείγματα
- Παρουσίαση των ορθογραφικών κανόνων και του λεξιλογίου της ενότητας
- Ασκήσεις σε κάθε μάθημα (συμπλήρωσης κενού, αντιστοίχισης κ.ά.)

Στο τέλος του βιβλίου δίνονται πλήρεις και αναλυτικές απαντήσεις σε όλες τις ασκήσεις.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

Άννα Μιχίδη, Νικόλαος Δ. Παπαδόπουλος
Γλώσσα Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ευγενία Κολέτα, Νικόλαος Δ. Παπαδόπουλος
**Ασκούμαι στη γραμματική, την ορθογραφία
και την έκθεση Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

ISBN:978-618-03-1014-6

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. 81014